

LISTA POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GPRu

Źródła finansowania możliwe do określenia w programie to:

- budżet gminy (środki własne lub dofinansowanie);
- środki prywatne;
- środki instytucji;
- środki Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków;
- środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- środki Ministerstwa Kultury;
- środki Funduszu Kościelnego;
- fundusze Unii Europejskiej;
- ulgi podatkowe;
- inne.

Szczegółowe informacje na temat komplementarnych funkcjonujących programów operacyjnych, działających w obszarze dziedzictwa kulturowego, ochrony i opieki nad zabytkami znajdują się na stronach internetowych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego[1] oraz Ministerstwa Rozwoju [2].

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH

W latach 2014-2020 w ramach funduszy strukturalnych działają następujące programy rozwojowe:

- Infrastruktura i Środowisko (realizacja programu wynosi ponad 28 miliardów euro i dotyczy głównie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym);
- Inteligentny Rozwój;
- Wiedza, Edukacja i Rozwój;
- Polska Cyfrowa;
- Polska Wschodnia;
- Europejska Współpraca Terytorialna i Europejski Instrument Sąsiedztwa;
- Pomoc Techniczna;
- Regionalne Programy Operacyjne.

Na Regionalne Programy Operacyjne – w latach 2014-2020 przeznaczono 31,28 mld euro tj. 40% funduszy polityki spójności. Województwo śląskie jest największym beneficjentem funduszy i alokacja tych środków wyniesie 3 476 937 134 euro.

W ramach regionalnych programów operacyjnych jednym z instrumentów jest Inicjatywa **JESSICA**. Jest to europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich w zakresie:

- przebudowy starych lub nieużywanych budynków przemysłowych;
- rewitalizacji terenów powojсковych i poprzemysłowych;
- rewitalizacji miast.

Źródłem finansowania mogą być też środki pozyskane od firm (np. banków jak BZ WBK, fundacji np. Kronenberga), czy stowarzyszeń lub osób prywatnych funkcjonujących na danym terenie, które są przykładem lokalnego patriotyzmu i przywiązania do swojej „małej ojczyzny”.

POZIOM KRAJOWY

Zakładając pewne analogie należy przypuszczać, iż obecnie w latach 2014-2020 będą możliwe do wykorzystania środki finansowe ze źródeł już wspomnianych, ale też nie należy ograniczać się jedynie do ochrony dziedzictwa kulturowego i szukać finansowania w ramach innych programów (np. PO Infrastruktura i Środowisko, PO Inteligentny Rozwój, PO Wiedza, Edukacja, Rozwój).

Ponieważ Fundusze Europejskie zostaną skoncentrowane na tych obszarach kraju, których rozwój przyniesie największe korzyści (tj: 5 województw Polski Wschodniej -lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie; miasta wojewódzkie i okoliczne, powiązane z nimi gminy, miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji, **obszary, zwłaszcza wiejskie, których mieszkańcy nie mają dostępu do dóbr i usług** oraz obszary przygraniczne), należy rozpatrywać też inne pozaeuropejskie źródła.

Fundusze unijne są dzielone za pomocą 8 programów wdrażanych z poziomu kraju, w tym 1 programu ponadregionalnego, obejmującego województwa Polski Wschodniej oraz 16 programów regionalnych. Będą także wdrażane programy dotyczące współpracy terytorialnej.

Należałoby zatem sformułować projekt na formularzu, któregoś z programów finansowanych w ramach **Umowy Partnerstwa na lata 2014-2020**, w tym rozwoju miast.

POZIOM REGIONALNY

Znacznie więcej funduszy będzie zarządzanych na poziomie regionu (co oznacza realny wzrost odpowiedzialności województw za prowadzoną politykę rozwoju), stąd należy szukać też możliwości finansowania w ramach Kontraktu Terytorialnego woj. Mazowieckiego lub starać się uzyskać status kluczowego projektu w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Mazowieckiego**, funduszy na rozwój Obszaru Metropolitalnego, bądź w ramach programu Jessica dla woj. Mazowieckiego (którego celem głównym jest wsparcie rozwoju obszarów miejskich poprzez realizację projektów, które umożliwiają ich trwały rozwój, a zarazem przyczyniają się do wzrostu ich atrakcyjności).

PONADKRAJOWE

Urbact III preferujący sieci tematyczne w miastach europejskich, pozwalający na współpracę z innymi podobnymi projektami w Europie

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (promujący różnorodność kulturową i artystyczną w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego, odnawialne źródła energii i prowadzący Norwesko-Polską Współpracę Badawczą).

Szwajcarsko -Polski Program Współpracy promujący proekologiczne projekty i m.in. prowadzący konkurs „Polska pięknieje”.

Można też próbować uzyskać finansowanie w ramach programów UNESCO i ICOMOS.

OBIEKTY ZABYTKOWE

Obowiązek **utrzymania obiektów zabytkowych** spoczywa na właścicielach obiektów. Na dofinansowanie projektów związanych z pracami przy zabytkach oraz projektów pośrednio związanych z ochroną dziedzictwa (**promocja, informacja, edukacja**) przeznaczają się:

- środki finansowe z budżetu państwa przyznawane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w programach ministerialnych, w tym dotacje na badania archeologiczne, jeżeli ich przeprowadzenie jest niezbędne w celu ochrony zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, objętego ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- środki finansowe z Funduszy Europejskich, dystrybuowane na poziomie krajowym;
- środki finansowe w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, dystrybuowane na poziomie województw;

- środki przyznawane przez marszałków województw;
- środki finansowe z europejskich programów specjalnych np. Norweski Mechanizm Finansowy;
- środki finansowe z budżetu samorządów.
- fundusze dla organizacji pozarządowych.

W oparciu o przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 77) realizowane są **zadania oparte o zasady współfinansowania ze środków publicznych**. Dysponentami powyższych środków są:

- Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków;
- organ stanowiący gminy.

Ochrona dziedzictwa kulturowego realizowana jest również z innych funduszy państwowych:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (np. zabytkowe założenia parkowe);
- Funduszu Kościelnego (nie obejmują wyposażenia wnętrz).

Podstawowym warunkiem udzielania dofinansowania jest wpis do rejestru zabytków obiektu, na który czynione są starania o dotacje (do rejestru „A” – zabytki nieruchome, do rejestru „B” – tzw. zabytki ruchome, do rejestru „C” – zabytki archeologiczne).

O dotację może się ubiegać właściciel lub posiadacz zabytku albo jednostka posiadająca zabytek w trwałym zarządzie.

Znaczący udział w finansowaniu opieki nad zabytkami, jak wspomniano wyżej, mają Fundusze Europejskie. Obecna zatwierdzona przez Parlament Europejski perspektywa finansowa na lata 2014-2020, przewiduje przyznanie Polsce 82,5 mld euro na realizację polityki spójności.

---

[1] www.mkidn.gov.pl.

[2] <https://www.mr.gov.pl/>